

KNIHA ŠESTÁ – PRVNÍ ČÁST: O OSVOBOZENÍ I

1) O osvobození I.

VI. I. 1¹ Vasištha vyzývá Rámu, aby to, čemu dosud naslouchal, realizoval v životě.

VÁLMÍKI pravil: Mudrc Vasištha zakončil svůj dosavadní výklad o klidu a utišení či vyhasnutí mysli zvané *Upašama prakarana* a oznámil Rámovi, že bude následovat výklad učení o osvobození neboli *Nirvána prakarana*.

Všichni králové a mudrci shromáždění u dvora byli zaujati promluvou velkého mudrce Vasišthy. Jejich pozornost byla natolik upřena na jeho slova a gesta, že vypadali spíše jako postavy namalované na obraze než jako živé lidské bytosti. I Slunce, vzduch, ptáci, zvířata a celá příroda vůkol, každý z nich jako by s plnou pozorností naslouchal slovům mudrce a duše každého byla zcela ponořena do výkladu jemné podstaty nejnějnějšího Já.

1 **BHAGAVÁN RAMANA MAHARŠI pravil:** *Čit-ábhása* znamená pocit Já, které se projeví jako vyzařování mysli. Z jednoho se stanou tři, ze tří se stane pět a z pěti se stane mnohost. Z čirého Já, tedy z kvality *sattva*, jež se jeví jako jednota, se stane trojice *sattva* neboli čistota, *radžas* neboli aktivita a *tamas* neboli netečnost. S touto trojicí vznikne pět prvků a s nimi celý vesmír. A právě to vytvoří iluzi, že tělo je Já. Lze to též vysvětlit tak, že *ákáša* neboli prostor se rozdělí na tři úrovně, které se v duši odrážejí jako *čit-ákáša* neboli neomezený prostor čirého Vědomí, *čitta-ákáša* neboli neomezený prostor mentálního vědomí a *bhúta-ákáša* neboli neomezený prostor hmoty. Když se mysl neboli *čitta* rozdělí do tří aspektů, jimiž jsou *manas* neboli chápání a představivost, *buddhi* neboli rozlišovací schopnost a intelekt a *ahankára* neboli pocit ega čili jáství, je označena jako vnitřní nástroj zvaný *antah-karana*. *Karana* neboli pomocník v činnosti je zde ve významu *upakarana* neboli nástroj. Nohy, ruce a další vnější tělesné orgány se označují jako vnější nástroj, *báha-karana*, zatímco smyslové orgány pracující uvnitř těla se označují jako vnitřní nástroj neboli *antah-karana*. Pociť Já neboli vyzařování mysli pracující s vnitřními nástroji se nazývá individuální duše, duše jedince, *džíva*. Jestliže mentální vědomí, jež je odrazem vnímatelného aspektu čirého Vědomí, vidí svět hmoty, označuje se to jako mentální prostor neboli *manó-ákáša*, ale jestliže vidí vnímatelný aspekt čirého Vědomí, jde o celostní, plné Vědomí zvané *činnmaja*. Proto se říká, že mysl je pro člověka příčinou omezení i osvobození. Tato mysl vytváří nesčetné iluze.

Pokud je skrze dotazování se na Já odhalena skrytá Skutečnost zmíněná výše, pak se mnohost redukuje na pět, pět na tři a tři na Jedno. Představte si, že vás bolí hlava a vy se pomocí léku vyléčíte. Pak na tom budete stejně jako před onou bolestí. Iluze, že tělo je Já, se podobá bolesti hlavy, která zmizí, použijeme-li správný lék. V tomto případě je lékem zkoumání Já.

Pravdou je, že zkoumání Já je možné pouze tehdy, je-li mysl vyspělá. Pro nezralého jedince je určeno uctívání symbolů, *džapa* neboli opakování *mantry* jedním dechem, *pránájáma* neboli kontrola dechu, vizualizace světelného sloupu či další techniky *jógy* a duchovní i náboženské praktiky. Pomocí toho všeho člověk vyzraje a dotazováním se na Já dojde k dosažení Já. (Pozn. Svámí Vénkatésánanda)

Slunce se již chystalo zapadnout za zdi paláce, trumpety a bubny se hlasitě rozezněly a na chvíli jejich zvuk přehlušil i slova mudrce Vasišthy. Když vše utichlo, obrátil se Vasištha k Rámovi.

VASIŠTHA pravil: Předložil jsem ti nyní síť utkanou ze slov, jež odkazují k nejvyšší Skutečnosti. Polap do ní ptáčka své mysli a nechej mysl spočinout ve svém srdci. Takto dosáhneš poznání Já. Ó Rámo, tak jako bájná labuť dokáže oddělit mléko smíchané s vodou a pít jen samotné mléko, dokázal jsi i ty vstřebat Pravdu, kterou jsem ti sdělil, třebaže byla promísena s vyprávěním a různými příklady?

Ó Vznešený, měl bys o Skutečnosti od začátku do konce stále znovu a znovu rozjímat a přemýšlet. Je třeba nyní jít touto cestou. Bude-li tvá mysl prosycena poznáním, pak se můžeš věnovat různým činnostem a nebudou tě svazovat. V opačném případě zaznamenáš pád, jako když se zřítí slon ze strmého srázu. A pokud bys chtěl toto učení používat pro svou intelektuální zábavu, aniž bys ho uskutečňoval v běžném životě, pak jako nevidomý zakopneš a zakusíš pád.

Abys dosáhl stavu dokonalosti a osvobození, o němž mluvím ve svém učení, měl bys žít bez připoutanosti a v každé situaci dělat, co je třeba. Buď si jist, že právě toto je živoucí prvek každého učení v každém svatém textu.

Nato králové a mudrci opustili dvůr a odebrali se do svých příbytků. O slovech mudrce Vasišthy rozjímali, mezi sebou o nich hovořili, a tak jim k odpočinku stačilo jen pár hodin hlubokého spánku.